

بررسی نقش رسانه در پیشگیری از وقوع جرم استان بوشهر

یوسف دهقانی^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۸/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۹/۲۳

چکیده

مسئله جرم و مصادیق آن یکی از پدیده‌های مهم اجتماعی است که امروزه در تمامی بحران‌های موجود در دنیا سایه سهمگینی انداخته است. هدف از تحقیق حاضر بررسی نقش رسانه در پیشگیری از وقوع جرم استان بوشهر می‌باشد. روش تحقیق حاضر به صورت میدانی و از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر شامل کلیه افراد ساکن در استان بوشهر می‌باشد. تعداد ۱۰۰۰ نفر از افراد به شیوه‌ی نمونه‌گیری هدفمند و تصادفی ساده به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در این پژوهش، از پرسشنامه محقق ساخته و مصاحبه عمیق برای جمع‌آوری اطلاعات و آزمون همبستگی پیرسون و آزمون تی مستقل و تحلیل واریانس برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که بین رسانه و پیشگیری از وقوع جرم رابطه معنی‌دار، و همچنین بین رسانه و پیشگیری از وقوع جرم در افراد مورد مطالعه با توجه به جنسیت، سن، تحصیلات آنان تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی:

رسانه، وقوع جرم، آسیب‌شناسی، پیشگیری

مقدمه

مسئله جرم و مصادیق آن یکی از پدیده‌های مهم اجتماعی است که امروزه در تمامی بحر آن‌های موجود در دنیا سایه سهمگینی انداخته است. در واقع می‌توان گفت که هم‌اکنون جرم به منزله سرمنشأ تمامی هرج‌ومرج‌ها و بحر آن‌ها محسوب می‌شود. شکی نیست که در عصر فناوری و ارتباطات، پلیس در هیچ جامعه‌ای به تنهایی قادر به کنترل و پیشگیری از جرم نیست مگر آنکه مشارکت مردمی را به کمک بطلبد و مشارکت مردمی نیز جامعه عمل نخواهد پوشید مگر از راه آگاه‌سازی. در سایه اطلاع‌رسانی است که پلیس

می‌تواند رفتارها و کردارهای قانونمندی را به‌عنوان ارزش در جامعه به عموم معرفی نماید تا افراد با عمل نمودن به آنها به عنوان عضوی مؤثر و فعال در جامعه پذیرفته شوند (قاسمی و برسلطانی، ۱۳۸۹).

در برخورد با پدیده جرم و ناامنی دو گزینه اصلی در برابر اولیای امور قرار دارد. گزینه اول، رویکرد سنتی سرکوبی و است که با شدت عمل و از طریق سیستم عدالت کیفری (شامل دادگاه‌ها و پلیس و سازمان زندان‌ها) پیگیری می‌شود. این رویکرد در اواخر قرن اخیر ناتوانی خود در حل مشکل جرم را آشکارا نشان داده است. گزینه دوم، مقوله پیشگیری از جرم است. به دلیل کارایی بالای این رویکرد در دو دهه اخیر اقبال بسیار به پیشگیری از جرم در جوامع مختلف دیده می‌شود. اما آیا طراحی و اجرای برنامه‌های پیشگیرانه فرآیند خاصی دارد؟

در عصر حاضر - که به عصر ارتباطات و اطلاعات معروف است - مهم‌ترین ابزار فعالیت‌های فرهنگی، رسانه‌های جمعی است که نقش آنها در پیشگیری از جرم مورد توجه جرم‌شناسان، حقوق‌دانان، جامعه‌شناسان و متولیان نظم و امنیت اجتماعی قرار گرفته است. جرم‌شناسان، وسایل ارتباط جمعی را در ذیل عوامل اجتماعی یا محیط انتخابی یا اتفاقی جرم بررسی کرده، بر نقش‌های دوگانه آن در وقوع جرم یا پیشگیری از آن تأکید دارند و معتقدند این ابزار در پرورش یا انحراف افکار عمومی نقش مهمی را ایفا می‌کند و بهترین وسیله برای روشن شدن اذهان و تنویر افکار عمومی و عقاید هستند. بنابراین ماهیت رسانه‌های جمعی به گونه‌ای است که برای جذب مخاطب ناگزیرند مفاهیم مورد نظر و واقعیات را اغراق‌آمیز یا تحریف‌آمیز ارائه دهند و رسانه‌ها با انتخاب موضوع حوادث و چگونگی انتقال مفاهیم و پیام‌ها به مردم، نقش مؤثر در تعیین اشکال و محدوده جرم و انحرافات اجتماعی بر عهده دارند. نتایج نشان می‌دهد که رسانه‌های جمعی از یک طرف (بسته به نحوه انعکاس حوادث و اخبار) توانایی تشدید احساس ناامنی، ترویج بزهکاری و تشویق افراد مستعد به ارتکاب جرم را دارند و از سوی دیگر با ایفای نقش اطلاع‌رسانی و ترویج الگوهای زندگی سالم، می‌توانند در کاهش وقوع جرم و افزایش احساس امنیت مؤثر باشند.

مقدمه مطالعات انجام شده حاکی از آن است که اخبار و رویدادهای جنایی بخش عمده‌ای از محتوای تمامی رسانه‌های گروهی را به خود اختصاص داده است. برای مثال، تحلیل اخبار روزنامه‌ها نشان می‌دهد که اخبار جنایی حداقل ۴ درصد، حداکثر ۲۸ درصد و به طور متوسط ۷ درصد از محتوای روزنامه‌ها را تشکیل می‌دهد. این نسبت در مورد رسانه‌های دیداری و شنیداری درصد متفاوتی بین ۱۰ تا ۱۳ درصد را بر اساس دوره‌های زمانی و محیط‌های جغرافیایی مختلف به خود اختصاص داده است، اگر چه در ایران هنوز اراده‌ی جدی برای : گردآوری چنین آمارهایی وجود ندارد اما بخش قابل ملاحظه‌ای از روزنامه‌خوان‌ها علاقه خاصی به صفحات حوادث، بویژه رخدادهای جنایی دارند. رسانه‌ها با انعکاس اخبار مربوط به پدیده‌های جنایی، نه تنها نگرش خاصی را به مخاطبان القاء کرده، بینش‌های مردم را تحت تأثیر می‌گذارند بلکه چگونگی قضاوت و داوری آنان درباره جرم و نظام عدالت کیفری را سازمان می‌دهند. بنابراین می‌توان ادعا کرد که بخش عمده‌ای از برداشت ما از جرم و عدالت محصول تأثیر رسانه‌هاست. به طور کلی، رسانه‌ها از زمان‌های دور تا کنون مفاهیم و انگاره‌های خود را در قالب خوب در برابر بد، زشت در مقابل زیبا، قهرمان در برابر شرور به مخاطبان نشان داده‌اند. جرم و عدالت نیز به خوبی در این گونه، قالب‌های اطلاع‌رسانی رسانه‌ای قرار می‌گیرد و همواره سیاست‌ها و خط مشی و جهت‌گیری اصلی رسانه و برنامه‌های تلویزیونی است.

در حال حاضر فعالیت‌های کاری رسانه‌ها، دیگر از مرزهای کتاب، مطبوعات (مجله و روزنامه ...)، فیلم، رادیو، تلویزیون گذشته و وارد دنیایی جدید با انواع بازی‌های رایانه‌ای، لوح‌های فشرده موسیقی، دی وی دی، تبلیغات عامه‌پسند و شبکه‌های ماهواره‌ای شده است. امروزه به اعتقاد بسیاری از اندیشمندان، رسانه‌های جمعی نقش مؤثری در تحریک و آموزش افرادی که آمادگی ارتکاب جرم را

دارند، ایفا می‌کنند. از طرف دیگر، رسانه‌ها مضامینی را در جامعه ارائه می‌دهند بی‌آنکه زمینه‌ها و بسترهای لازم برای درک آن مضامین در آن جامعه فراهم باشد. بنابراین رسانه‌های جمعی با این رویکرد آثار زیان‌باری بر جامعه بر جای خواهد گذاشت. به هر حال، رسانه‌ها به عنوان پدیده‌ای که روز به روز در حال تغییر و تحول هستند، برای جوامع بشری و نیز اداره‌کنندگان جامعه فواید بیشتری دارند. بنابراین رسانه‌ها به علت داشتن نقش آموزشی می‌توانند شهروندان را در زمینه پیشگیری از جرم که از طریق رسانه‌ها به سهولت صورت می‌گیرد و از طرف دیگر نهادهای عدالت کیفری به ویژه پلیس با کمک رسانه‌هاست که می‌توانند مشارکت و همکاری شهروندان را در پیشگیری از جرم و بزهکاری جلب کنند یا تصویری مثبت از عملکرد نهادهای پیشگیری‌کننده از جرم در افکار عمومی جامعه ایجاد کنند. بر اساس موارد فوق مساله اصلی تحقیق حاضر بررسی نقش انواع رسانه‌ها (صدا و سیما، نوشتاری، مجازی و ...) در پیشگیری از وقوع جرم استان بوشهر می‌باشد. و بر این اساس فرضیه‌های زیر مورد بررسی قرار می‌گیرد:

- ۱- رسانه‌های شنیداری در پیشگیری از وقوع جرم در افراد مورد مطالعه مؤثر است.
- ۲- رسانه‌های دیداری در پیشگیری از وقوع جرم در افراد مورد مطالعه مؤثر است.
- ۳- رسانه‌های نوشتاری در پیشگیری از وقوع جرم افراد مورد مطالعه مؤثر است.
- ۴- رسانه‌ها (شنیداری، دیداری و نوشتاری) در پیشگیری از وقوع جرم در افراد مورد مطالعه بر حسب سن مؤثر است.
- ۵- رسانه‌ها (شنیداری، دیداری و نوشتاری) در پیشگیری از وقوع جرم در افراد مورد مطالعه بر حسب جنسیت مؤثر است.
- ۶- رسانه‌ها (شنیداری، دیداری و نوشتاری) در پیشگیری از وقوع جرم افراد مورد مطالعه با توجه به میزان تحصیلات مؤثر آنان مؤثر است.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر به صورت میدانی و از نوع همبستگی می‌باشد. در بیشتر پژوهش‌های علوم انسانی نظر به اینکه هدف اصلی از انجام پژوهش بررسی یک موضوع به روش میدانی است می‌توان گفت، پژوهش حاضر از نظر هدف در حیطه‌ی پژوهش‌های کاربردی می‌باشد. از سوی دیگر، با توجه به اینکه در این پژوهش از روش میدانی، پرسشنامه و مصاحبه عمیق استفاده شده است؛ می‌توان بیان کرد که پژوهش حاضر بر اساس ماهیت و روش گردآوری داده‌ها، یک پژوهش توصیفی-پیمایشی است.

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری این پژوهش کلیه افراد ساکن در استان بوشهر می‌باشد.

شیوه نمونه‌گیری و حجم نمونه

جمعیت مورد مطالعه کلیه افراد ساکن در استان بوشهر است. با توجه به اینکه حداقل حجم نمونه در تحقیقات همبستگی ۱۰۰ نفر می‌باشد اما جهت افزایش اعتبار نتایج نمونه‌ای به حجم ۱۰۰۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای انتخاب شد. بدین صورت که ابتدا ۳ شهرستان دشتستان، بوشهر و کنگان به صورت تصادفی انتخاب و در مرحله بعد از شهرهای هر کدام از شهرستان‌های فوق نمونه مورد نظر انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. به عقیده کوهن و همکاران (۲۰۰۱) این شیوه نمونه‌گیری نوعی از نمونه‌گیری خوشه‌ای به حساب می‌آید که در آن محقق می‌تواند در مراحل مختلف انتخاب خوشه یا گروه نمونه بر حسب نیاز از نمونه‌گیری تصادفی ساده، و اگر بخواهد نسبت افراد نمونه برابر با نسبت افراد جامعه باشد، از نمونه‌گیری طبقه‌ای استفاده کند و به عبارت بهتر در نمونه‌گیری چند مرحله‌ای، در هر مرحله نمونه‌گیری هدف تغییر می‌کند و در هر مرحله امکان دارد نمونه بر اساس ملاک جغرافیائی، اقتصادی، سیاسی و... انتخاب شود.

ابزار گردآوری داده‌ها (اطلاعات)

در این پژوهش، محقق از پرسشنامه محقق ساخته و مصاحبه عمیق برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده کرده است. از جمله ابزار گردآوری داده‌ها در تحقیقات علوم رفتاری، مقیاس اندازه‌گیری نگرش است. به طور کلی مقیاس‌ها برای سنجش نگرش‌ها، قضاوت‌ها، عقاید و سایر خصیصه‌هایی که به آسانی قابل اندازه‌گیری نیستند، به کار می‌رود. برای اندازه‌گیری نگرش‌ها می‌توان از مقیاس‌هایی استفاده کرد که مهمترین آنها عبارتند از: مقیاس لیکرت، افتراق معنایی، پرستون، گاتمن و مقیاس فاصله اجتماعی بوگاردوس. لذا محقق در این پژوهش از رایج‌ترین مقیاس اندازه‌گیری نگرش، یعنی مقیاس لیکرت استفاده کرده است. این مقیاس از مجموعه‌ای منظم از گویه‌ها که به ترتیب خاصی تدوین شده است، ساخته می‌شود. این گویه‌ها حالت خاصی از پدیده مورد اندازه‌گیری را به صورت گویه‌هایی که از لحاظ ارزش اندازه‌گیری داده‌های فاصله‌ای مساوی است، عرضه می‌کند. برای تدوین گویه‌ها معمولاً از عبارات مساعد و نامساعد درباره پدیده مورد اندازه‌گیری به تعداد مساوی استفاده می‌شود. پاسخ‌دهنده میزان موافقت خود را با هر یک از این عبارات در یک مقیاس درجه‌بندی شده که معمولاً از یک تا پنج «یا هفت» درجه است نشان می‌دهد. سپس پاسخ آزمودنی به هر یک از این گویه‌ها از نظر علمی «رتبه» ارزش‌گذاری می‌شود. حاصل جمع عددی این ارزش‌ها نمره آزمودنی را در این مقیاس بدست می‌دهد. پرسشنامه بر اساس نظریه اکبلوم (۲۰۰۰) طراحی شد. پرسشنامه این پژوهش حاوی ۲۱ سوال است که جرائم خشن و راه‌های پیشگیری را مورد بررسی که بوسیله طیف پنج درجه ای لیکرت، از "کاملاً درست" تا "کاملاً نادرست" درجه‌بندی شده است. همچنین برای محاسبه روایی (اعتبار) این پرسشنامه آزمون ضریب همبستگی هر سوال با نمره کل محاسبه شد و برای محاسبه پایایی هم از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن ۰/۸۷ حاصل شد.

یافته‌ها

بررسی داده‌های جمعیت‌شناختی نشان داد که که ۷۶/۴ درصد از کل آزمودنی‌ها، مردان و ۲۳/۶ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. همچنین ۸ درصد از کل آزمودنی‌ها، در گروه سنی بین ۲۵-۲۰ سال، و ۳۳/۱ درصد در گروه سنی بین ۳۱-۲۶ سال، و ۳۲/۲ درصد در گروه سنی بین ۳۷-۳۲ سال، ۱۶ درصد در گروه سنی بین ۴۳-۳۸ سال، و ۱۰/۷ درصد در گروه سنی بین ۵۰-۴۴ سال قرار داشتند.

در این بخش یافته‌های استنباطی حاصل از بررسی فرضیه‌ها به تفکیک مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۱: نتایج آزمون معنی‌داری رابطه‌ی بین رسانه‌های شنیداری، پیشگیری از وقوع جرم

متغیرها	شاخص	بهبود امنیت	پیشگیری از جرم	رسانه‌های شنیداری
بهبود امنیت	ضریب همبستگی پیرسون	1	.73**	.۸۵**
	سطح معنی‌داری		.001	.001
	تعداد	1000	1000	۱۰۰۰
پیشگیری از جرم	ضریب همبستگی پیرسون	.73**	1	.۸۳**
	سطح معنی‌داری	.001		.001
	تعداد	1000	1000	۱۰۰۰
	ضریب همبستگی پیرسون	.۸۵**	.۸۳**	۱

	.001	.001	سطح معنی داری	رسانه‌های
	۱۰۰۰	۱۰۰۰	تعداد	شنیداری

$p < .01$

نتایج بدست آمده از انجام آزمون معنی داری ضریب همبستگی پیرسون بیانگر آن است که بین متغیر رسانه‌های شنیداری، پیشگیری از وقوع جرم در سطح 0.01 رابطه‌ی معنی دار وجود دارد.

جدول ۲: نتایج آزمون معنی داری رابطه‌ی بین رسانه‌های دیداری، پیشگیری از وقوع جرم

متغیرها	شاخص	بهبود امنیت	پیشگیری از جرم	رسانه‌های دیداری
بهبود امنیت	ضریب همبستگی پیرسون	1	*۷۳.	*۰,۸۱
	سطح معنی داری		.001	.001
	تعداد	1000	1000	۱۰۰۰
پیشگیری از جرم	ضریب همبستگی پیرسون	*۷۳.	1	*۸۴.
	سطح معنی داری	.001		.001
	تعداد	1000	1000	۱۰۰۰
رسانه‌های دیداری	ضریب همبستگی پیرسون	*۰,۸۱	*۸۴.	۱
	سطح معنی داری	.001	.001	
	تعداد	۱۰۰۰	۱۰۰۰	

$p < .01$

نتایج به دست آمده از انجام آزمون معنی داری ضریب همبستگی پیرسون بیانگر آن است که بین متغیر رسانه‌های دیداری، پیشگیری از وقوع جرم در سطح 0.01 رابطه‌ی معنی دار وجود دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون معنی داری رابطه‌ی بین رسانه‌های نوشتاری، پیشگیری از وقوع جرم

متغیرها	شاخص	بهبود امنیت	پیشگیری از جرم	رسانه‌های نوشتاری
بهبود امنیت	ضریب همبستگی پیرسون	1	*۷۳.	*۰,۷۹
	سطح معنی داری		.001	.001
	تعداد	1000	1000	۱۰۰۰
	ضریب همبستگی پیرسون	*۷۳.	1	*۸۱.
	سطح معنی داری	.001		.001

۱۰۰۰	1000	1000	تعداد	پیشگیری از جرم
۱	*۸۱.	۰,۷۹**	ضریب همبستگی پیرسون	رسانه‌های نوشتاری
	.001	.001	سطح معنی‌داری	
	۱۰۰۰	۱۰۰۰	تعداد	

$p < .01$

نتایج به‌دست آمده از انجام آزمون معنی‌داری ضریب همبستگی پیرسون بیانگر آن است که بین متغیر رسانه‌های نوشتاری، پیشگیری از وقوع جرم در سطح 0.001 رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد

جدول ۴: مقایسه تاثیر رسانه‌ها (شنیداری، دیداری و نوشتاری) در پیشگیری از وقوع جرم بر حسب سن آزمودنی‌ها

سطح معنی‌داری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	آماره متغیر
۰/۰۰۲	۰/۳۵	۶۲/۰۸۸	۴	۱۲۴/۱۷۷	بین گروه‌ها
		۱۷۹/۶۱۵	۹۹۵	۸۴۴۱/۹۰۳	درون گروه‌ها
			۹۹۹	۸۵۶۶/۰۸۰	کل

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین آزمودنی‌ها از لحاظ تاثیر رسانه‌ها (شنیداری، دیداری و نوشتاری) در پیشگیری از وقوع جرم بر حسب سن تفاوت معنی‌داری وجود دارد. همچنین، نتایج آزمون تعقیبی شفه نشان داد که به ترتیب گروه‌های سنی ۲۶-۳۱ سال، ۳۲-۳۷ سال، ۲۵-۳۰ سال، ۳۸-۴۳ سال و ۴۴-۵۰ سال بیشترین تاثیرگذاری دارند.

جدول ۵: نتایج تحلیل t گروه‌های مستقل مربوط به مقایسه رسانه‌ها (شنیداری، دیداری و نوشتاری) در پیشگیری

از وقوع جرم در افراد مورد مطالعه با توجه به جنسیت

سطح معناداری (P)	t	درجه آزادی	خطای استاندارد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گروه	متغیر
۰/۰۰۳	۲/۱۷	۹۹۸	۲/۵۷	۱۹/۶۵	۶۷/۳۸	۷۶۴	پسر	رسانه‌ها
				۱۶/۷۰	۴۷/۴۵	۲۳۶	دختر	

نتایج تحلیل آزمون t گروه‌های مستقل تفاوت معنی‌داری در آزمون‌های دختر و پسر با مقدار آماره آزمون $t=2/17$ در سطح $P\text{-Value}=0/003$ نشان می‌دهد و چون t بدست آمده از t جدول بزرگتر است، بنابراین با احتمال بالا (ضریب اطمینان ۰/۹۵) می‌توان گفت تاثیر رسانه‌ها در آزمون‌های دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد و فرض پژوهش تایید می‌شود.

جدول ۶: مقایسه بین رسانه‌ها (شنیداری، دیداری و نوشتاری) در پیشگیری از وقوع جرم بر حسب تحصیلات

آزمون‌ها

سطح معنی-داری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	آماره متغیر
۰/۰۰۳	۰/۳۹	۳۱/۷۶۱	۴	۱۲۷/۰۴۵	بین گروه‌ها
		۱۷۹/۶۱۵	۹۹۵	۷۴۲۱/۶۲۱	درون گروه‌ها
			۹۹۹	۷۵۴۸/۶۶۶	کل

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که بین آزمون‌ها از لحاظ تاثیر رسانه‌ها (شنیداری، دیداری و نوشتاری) در پیشگیری از وقوع جرم بر حسب تحصیلات تفاوت معنی‌داری وجود دارد. همچنین، نتایج آزمون تعقیبی شفه نشان داد که به ترتیب آزمون‌های با تحصیلات سیکل، دیپلم، فوق دیپلم، لیسانس، فوق لیسانس و دکتری در معرض تاثیرگذاری بیشتری دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش بررسی نقش رسانه در پیشگیری از وقوع جرم استان بوشهر می‌باشد. نتایج به‌دست آمده از انجام آزمون معنی‌داری ضریب همبستگی پیرسون بیانگر آن بود که رسانه‌های شنیداری، دیداری و نوشتاری در پیشگیری از وقوع جرم در افراد مورد مطالعه مؤثر است. همچنین مشخص شد که رسانه‌ها در پیشگیری از وقوع جرم بر حسب سن، جنسیت و تحصیلات آزمون‌ها تفاوت معناداری با هم دارند. این نتیجه به صورت مستقیم با پژوهش‌های صادقی و همکاران (۱۳۸۳)؛ حسینی نجات (۱۳۸۳)؛ بارتل (۱۹۹۵)؛ کلی (۲۰۰۰) و وربای و باربر (۲۰۰۹) همخوان است.

یافته فوق را می‌توان چنین تبیین نمود که رسان‌های دیداری نقش اساسی در تأمین و حفظ امنیت اجتماعی ایفا می‌کنند، زیرا عامل کلیدی انتشار اطلاعات در نظام‌های اجتماعی هستند و به عنوان عامل اجتماعی، تأثیر قدرتمندی بر رفتار و هنجارهای اجتماعی دارند. رسانه‌ها، می‌توانند مردم را با انواع خطراتی که امنیت اجتماعی را تهدید می‌کنند آشنا سازند، مراقبت‌های لازم را به آنها بیاموزند و افراد را برای حفظ و تأمین امنیت ترغیب و راهنمایی کنند. این در حالی است که برخی معتقدند که رسانه‌ها تأثیر معناداری بر تصویر کلی جرم در جامعه دارند. آنها تأکید دارند که گستره این تأثیر تا آنجا است که می‌توان گفت انگاره‌هایی که بر آگاهی عموم مردم درباره جرم سایه افکنده است، به طور عمده محصول رسانه‌هاست. از هر جنبه که به تأثیرات رسانه‌ای توجه شود، بالا بودن اهمیت آموزش از طریق رسانه‌ها و طرح مباحث تأثیرگذار رسانه‌ای برای تغییر نگرش‌ها، باورها و رفتارهای تهدید کننده امنیت مشخص می‌شود. در اینجا بحث صرفاً بر سر آگاهی‌دهی از طریق رسانه‌ها نیست، بلکه روش‌های مؤثر آگاه‌سازی مدنظر است.

برای دستیابی به آموزش‌های مؤثر رسانه‌ای در حوزه امنی، تأکید بر اصولی است که مخاطب را از حالت انفعال خارج سازد و با مشارکت او، روندی را طی کند که در نهایت به توانمندی و قدرت انتخاب او بیانجامد. مقاله حاضر با این دیدگاه به بررسی راهبردها و تاکتیک‌های آموزش مؤثر رسانه‌ها در راه تأمین و حفظ امنیت می‌پردازد.

در زمان ما که تنوع و قدرت رسانه از بارزترین مشخصه‌های آن است، سخن از تأثیر رسانه‌ها بر امنیت، ناشناخته یا دشوار نیست. امروز هر کسی به آسانی می‌تواند حضور خواسته یا ناخواسته رسانه‌ها را در همه زمینه‌ها از خصوصی‌ترین موضوعات زندگی شخصی تا عمومی‌ترین مسائل ملی و بین‌المللی احساس کند.

به ویژه از زمانی که ظهور بزرگراه‌های اطلاعاتی و امکان به هم پیوستن همه رایانه‌های جهان، بشر را با انفجار اطلاعات مواجه ساخت. در زمانی که پیچیده‌ترین روش‌های حفاظت از داده‌ها، قطعی نیست و در عمل دیده‌ایم که یک دانش‌آموز دبیرستانی می‌تواند با ورود غیرمجاز به شبکه رایانه‌ای پنتاگون به اطلاعات آن دسترسی پیدا کند و یا با ورود به شبکه اطلاعات رایانه‌ای وزارت دفاع آمریکا و نیروی هوایی آن کشور، سیستم موشکی را دچار اختلال و خطر سازد، دیگر تعجب‌آمیز نیست که ادعای افراد مبتنی بر حفاظت کامل از اطلاعات شخصی پذیرفته نشود. هنگامی که می‌شنویم که دانش‌آموزی وارد شبکه رایانه‌ای دبیرستان شده و نمره‌های امتحانی خود را تغییر می‌دهد، یک مشتری خوش‌اشتها در مبلغ موجودی‌اش در سیستم رایانه‌ای بانک دست می‌برد، تألیف نویسنده‌ای از طریق ارتباطات اینترنتی به سرقت میرود و موارد بی‌شماری از تقلب و کلاهبرداری به طور روزانه در تجارت‌های الکترونیکی اتفاق می‌افتد، سخن گفتن از امنیت چندان هم آسان به نظر نمیرسد. فعالیت‌های جاسوسی، افشای اسرار شخصی و دولتی، تهدید به هتک هیثیت، ترویج خشونت، تبلیغات براندازانه علیه نظام‌های سیاسی مخالف، هضم کردن خرده فرهنگ‌ها و سرانجام نابود کردن آنها، شایعه‌سازی و به راه انداختن جنگ روانی، دروغ‌پردازی و نشر اکاذیب، توهین و افترا و ده‌ها مورد مشابه، از نگرانی‌های جدی بشر امروز است. نگرانی‌هایی که سوءاستفاده از قدرت رسانه‌ها و تهدید امنیت فردی و عمومی یا ملی و فراملی را برانگیخته است.

پژوهش حاضر نیز مانند سایر پژوهش‌ها محدودیت‌هایی دارد. از جمله اینکه، این پژوهش از نظر مکانی فقط به استان بوشهر محدود شده است و نتایج حاصل از این پژوهش مبتنی بر ارتباط‌سنجی است و لذا استنباط علت و معلولی از نتایج آن چندان منطقی نیست. لذا پیشنهاد می‌شود جهت دستیابی به مدل‌های نظری به بررسی نقش عوامل دیگری از جمله اوضاع سیاسی و اقتصادی، موقعیت جغرافیایی، سوابق تاریخی، نقش احزاب، دسترسی به منابع و اطلاعات علمی، نقش خانواده، ارزش‌های جامعه و فرهنگ کار نیز پرداخته شود.

منابع

الف) فارسی

- ۱- تاج زمان، داریوش (۱۳۶۳) چه کسی متهم به جرم و جنایت است
- ۲- حسینی نجات، محمد (۱۳۸۳) مطالعه علل اقتصادی وقوع جرم بر اساس مدل. مجله طراحی و بودجه. شماره ۳۵، صفحه ۹۵-۸۱.
- ۳- زاده محمدی، اکبر. و عبدی، احمد (۱۳۸۷) رفتارهای خطرپذیری در بین نوجوانان و راهبردهای پیش‌بینی وقوع جرم. مجله خانواده پژوهی. ۵ شماره ۵، جلد ۴، صفحه ۴۶۷-۴۸۵.
- ۴- صادقی فسایی، سعید. و قادری، سجاد (۱۳۹۰) ارزیابی تاثیرات اجتماعی از جرم پیشگیری از مدیر برنامه از فضاهای شهری عمومی: مطالعه موردی: این پدیده از اراذل و اوباش. مجله مسائل اجتماعی در ایران. شماره ۳، جلد ۲، صفحه ۹۲.
- ۵- صادقی، حسین (۱۳۸۳) تحلیل فاکتورهای موثر بر جرم. مجله پژوهش اقتصادی. شماره ۶۸، صفحه ۹۰-۶۸.
- ۶- نصل، محمد (۱۳۸۹) فرایند پیشگیری از جرم. مجله حقوق. شماره ۴۰، جلد ۱، صفحه ۳۳۴-۳۱۲.
- ۷- نصل، محمد (۱۳۸۶) پلیس و راهکارهای پیشگیری از وقوع جرم.

ب) غیر فارسی

- 8- Allahyari, T. (2009). Prevention of crime Social Work Approach. Quarterly Scientific - Research social discipline. 1(4). 47- 67.
- 9- Bartol, C. R. (1995). Criminal behavior. USA.
- 10- Becker G. S. (1968). Crime and punishment: An Economic Approach. Journal of Political Economy. 76 (2). 169-217.
- 11- Becker Hank., and Frank, V. (2009). International guide to estimating the social implications. translated conductor Jalili, Tehran: Community – geologists.
- 12- Block, M., and Heinke, J. (1975). A Labor Theoretic Analysis of Criminal Choices. American Economic Review. 63(3). 314-325.
- 13- Bonn, R. L. (1984). Criminology. U.S.A, MS Graw Hill.
- 14- Bratton, W. J. (1998). Crime is down InNewYork City: Blame the police. In Zero tolerance: Policing a free society, edited by William J. Bratton and Norman Dennis. London: Institute of Economic Affairs Health and Welfare Unit.
- 15- Clark, R. (1997). Situational crime prevention, successful case studies. Harrow and Hesston publishers. second edition, Guilderland, New York.

- 16- Eck, J. E and Edward, M. (2000). Have changes in policing reduced violent crime? An assessment of the evidence. In *The crime drop in America*, edited by Alfred Blumstein and Joel Wall man. New York: Cambridge University Press.
- 17- Ehrlich, I. and Z, L. (1995). Sensitivity Analyses of the Deterrence Hypothesis: Let's Keep Econ in Econometrics. *Journal of Law and Economics*. 5(2). 455-487.
- 18- Ehrlich, I. (1981). Deterrence: Evidence and Inference. *Yale Law Journal*. 85 (2). 209-227.
- 19- Ehrlich, I. (1985). On The Economics of Compliance with the Minimum Wage Laws. *Journal of Political Economy*. 93 (1). 84-91.
- 20- Ehrlich. (1973). Participation in Illegal Activities: A Theoretical and Empirical Investigation. *Journal of Political Economy*. 31 (3). 521-569.
- 21- Ekblom, P. (2000). *Future Crime Prevention – a 'mindset kit' for the seriously foresighted, Policing and Reducing Crime Unit; Home Office, London, U.K.* Obtained from: www.crimereduction.gov.uk.
- 22- Eysenck, H. J. (1977). *Crime and personality*; translator Pasha Sharifi, H. and Najafi Zand, J., Tehran. Publication Manual.
- 23- Fleisher, B. (1966). The Effect of Income on Delinquency. *American Economic Review*. 56. 118-137.
- 24- Fleisher, B. (1963). The effect of Unemployment on Juvenile Delinquency. *Journal of Political Economy*. 71(6). 543-555.
- 25- Gould, E. D., Bruce, A. W., and David, B. M. (2002). *Crime Rates and Local Labor Market Opportunities in the United States: 1979-1997*. The Review of Economics and statistics, MIT press. 84(1). 45-61.
- 26- Gould, J., and Kolb, W. (1997). *Culture of Social Sciences*, translated by Baqer Parham and others. Tehran, Maziar Press. PP. 320.
- 27- Hirschi, T. (1989). Exploring Alternatives to Integrated Theory, in Steven E. Messner, Marvin D. Krohn, and Allen E. Liska (eds). *Theoretical Integration in the Study of Deviance and Crime: Problems and Perspectives*. PP. 37-49. Albany, NY: State University of New York Press.
- 28- Imrohorglu, A., Merlo, A., and Rupert, P. (2001). *What Accounts for the Decline in Crime*. Federal Reserve Bank of Cleveland. WP 0008.
- 29- Juhn, C., Murphy, K. M and Pierce, B. (1993). Wage Inequality and the Rise in Return to Skill. *Journal of Political Economy*. 101(3). 410-442.
- 30- Keinia, M. (2002). *Principles of Criminology*
- 31- Kelling, G., and Catherine, M. C. (1996). *Fixing broken windows: Restoring order and reducing crime in our communities*. New York: Free Press.
- 32- Kelly, M. (2000). Inequality and Crime. *The Review of Economics and Statistics*. 82(4). 530-539.
- 33- Mohammad Ghasemi, M., and Barsoltani, S. R. (2011). Mass media and crime prevention (with an emphasis on television police). *Journal of order and security. Police*, 3(3). 65-85.

- 34- Mohammad Nasl, G. R. (2010). Crime prevention process. *Journal of Law, Faculty of Law and Political Science Journal*. 40(1). 317-334.
- 35- Mohammad Nasl, G. R. (2008). Police and crime prevention policies. Tehran Bureau police to prevent police applied research.
- 36- Reiss, A. J., and J. A. R. (1993). *Understanding and Preventing Violence*, Washington, DC: National Academy Press.
- 37- Richman, B. J., Convit, A., and Martell, D. (2002). Homelessness and the mentally ill offender. *Journal of Forensic Sciences*. 37(3).
- 38- Sampson, R. (2005). Neighborhood and crime: The structural determinants of personal victimization. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 32.
- 39- Sherman, L. W., David, P. F., Brandon, C., Welsh, D. (2006). *Layton Mackenzie. Evidence-Based Crime Prevention: Revised Edition*. London and New York: Rutledge Press.
- 40- Sjoquist, D. (1973). Property Crime and Economic Behavior: Some Empirical Results. *American Economic Review*. 53. 439-446.
- 41- Snow, D., Baker, S., and Anderson, L. (2007). Criminality and homeless men: An empirical assessment. *Social Problems*. 45.
- 42- Sotoudeh, H., Mirzaei, B., Pazand, A. (1997). *Criminal Psychology*. Holly Light Publications.
- 43- Surrey, E. (2009). An overview of theoretical debates about security and crime prevention techniques. *Journal of Utopia*. 2. 31-38.
- 44- Tajzaman, D. (1985). *Who is guilty of the crime?* Believers Ceyhan Institute. PP. 43.
- 45- Vanclay, F. (2003). "International Principles for Social Impact Assessment". *Impact Assessment and Pro act Appraisal*. 21(1). 5-11.
- 46- Verdaey, A., and Bharbar, S. (2009). Effectiveness of traditional and modern patterns in crime prevention police. *Journal - Research social order, the first year the first issue*. PP. 111-135
- 47- Walsh, J., and Bricout, J. (2007). Improving jail linkages of detainees with mental health agencies: The role of family contact. *Psychiatric Rehabilitation Journal*. 27.
- 48- Whitbeck, L. B., and Simons, R. L. (2004). Life on the streets: The victimization of runaway and homeless adolescents. *Youth and Society*. 42.